

***Projekt Aktualizacji Kształcenia akademickiego
bibliotekarzy pracujących w małych
bibliotekach gminnych
w instytucie bibliotekoznawstwa i informacji
naukowej UMCS w Lublinie:
założenia i realizacja***

***Anita Has-Tokarz
Renata Malesa***

Obszary działań

Studia I stopnia:

1. Przedmiot na studiach licencjackich – **Małe biblioteki gminne – wprowadzenie do problematyki** [II rok st. stacjonarne; 30 godz.]
2. Praktyka zawodowa na studiach licencjackich
[II rok st. stacjonarne; 22 dni robocze]

Studia II stopnia:

3. Specjalizacja - **Biblioteki publiczne w społeczeństwie wiedzy i informacji** [st. stacjonarne 360 godz.; st. niestacjonarne 120 godz.]
4. Seminarium magisterskie – **Biblioteki publiczne w środowisku lokalnym** [st. stacjonarne 120 godz.; st. niestacjonarne 80 godz.]
5. Praktyka zawodowa – [I rok studia stacjonarne i niestacjonarne; 22 dni robocze]

Zrealizowano obszary działań zaprojektowane dla

1. Przedmiot: małe biblioteki gminne – wprowadzenie do problematyki

Σ Formy realizacji zajęć:

- wykład [15 godz.]
- konwersatorium [15 godz.]

Σ Adresaci:

- w wykładzie realizowanym w ramach problemowych wykładów fakultatywnych uczestniczyło 27 osób (cały rok)
- W konwersatorium realizowanym jako przedmiot opcyjny uczestniczyło 16 osób (1 grupa)

Σ Problematyka przedmiotu:

- zajęcia umożliwiły pogłębienie wiedzy z zakresu bibliotekarstwa i czytelnictwa w celu zastosowania jej w pracy biblioteki gminnej, poznanie nowych aspektów pracy tych placówek, ich specyficzne funkcje i zadania realizowane na rzecz społeczności lokalnych

- szczegółowa problematyka wykładu obejmowała m. in. zagadnienia prawne i organizacyjne małych bibliotek gminnych, zasady budowy kolekcji, funkcjonalnego dostępu do zasobów, możliwości ich promocji, formy usług na rzecz społeczności lokalnych, zadania biblioteki jako lokalnego centrum informacji, edukacji i kultury

- praktyczna część przedmiotu stanowiła wprowadzenie w problematykę pracy z użytkownikami biblioteki publicznej. Pokazane zostały różnorodne formy i metody pracy dostosowane do potrzeb różnych kategorii użytkowników

Σ Zastosowane narzędzia i metody:

- podczas wykładu stosowano metody pracy takie jak: wykład informacyjny, wykład problemowy, prelekcja, objaśnienie lub wyjaśnienie

- w ramach konwersatorium wykorzystywano metody aktywizujące takie jak dyskusja dydaktyczna, praca w zespołach czy burza mózgów. Jedną z form zajęć była również wizyta w placówce bibliotecznej, gdzie studenci mieli możliwość uczestnictwa w warsztatach (praca z seniorami, przygotowanie wystawy).

Σ Odbiór przedmiotu:

- tematyka zajęć cieszyła się dość dużym zainteresowaniem studentów o czym może świadczyć wysoka frekwencja na nieobowiązkowych wykładach i przedmiocie opcyjnym

- w świetle studenckich arkuszy ewaluacyjnych stwierdzić można, że problematyka zajęć w znaczącym stopniu poszerzyła wiedzę na temat specyfiki funkcjonowania i organizacji małych bibliotek gminnych, przygotowując do pracy w tego typu placówkach

- część studentów wykazała zainteresowanie małą biblioteką gminną jako potencjalnym miejscem pracy

2. Praktyka zawodowa na studiach licencjackich

Σ Miejsce odbywania praktyki:

- Miejsko –Gminna Biblioteka Publiczna im. Faustyny Morzyckiej w Nałęczowie [1 osoba]
- Biblioteka Publiczna Gminy Chełm w Okszowie [1 osoba]

Σ Organizacja i przebieg praktyki:

- Praktyka miała na celu zainteresowanie studentów problematyką małych bibliotek gminnych. W trakcie jej odbywania studenci mieli możliwość praktycznego zastosowania wiedzy i umiejętności zdobytych w toku realizacji procesu dydaktycznego, m.in. w ramach przedmiotu "Małe biblioteki gminne – wprowadzenie do problematyki" oraz poszerzenie tej wiedzy. Zetknęli się z wszelkimi procedurami bibliotecznymi, poznali w praktyce funkcje pełnione przez te placówki, zasady organizacji i tok pracy gminnej biblioteki publicznej.

- Praktyka obejmowała 4 zasadnicze etapy działań: gromadzenie i ewidencję zbiorów, opracowanie zbiorów, udostępnianie zbiorów oraz pracę z użytkownikiem.

Σ Praktyka w opinii studentów i opiekunów:

- praktykanci wysoko ocenili przydatność praktyki: pozwoliły im one na poznanie małej biblioteki gminnej jako atrakcyjnego miejsca pracy; zyskali możliwość weryfikacji wiedzy i umiejętności zdobytych w toku studiów oraz wyobrażeń i stereotypów dotyczących pracy w tego typu placówkach

[zob. Raporty Praktykantów]

- biblioteczni opiekunowie praktyk podkreślili adekwatność programu praktyki do potrzeb i rzeczywistych działań biblioteki gminnej; dobre przygotowanie teoretyczne studentów, ich wysoką kulturę, zainteresowanie i zaangażowanie w wykonywanie powierzonych zadań, zaznaczając jednocześnie konieczność poszerzenia wiedzy i umiejętności dotyczących sporządzania dokumentacji bibliotecznej, zarządzania placówką, narzędzi marketingu bibliotecznego i public relations

[zob. Raporty Bibliotecznych Opiekunów Praktyk]

- uczelniany opiekun praktyk zwrócił uwagę na duże zainteresowanie studentów praktyką (24% studentów II roku), jak również dobry odzew ze strony bibliotek w regionie deklarujących chęć współpracy z uczelnią i gotowość przyjęcia praktykantów; zauważył konieczność pozostawienia problematyki gminnych bibliotek publicznych w programie kształcenia w postaci grupy specjalistycznych przedmiotów o tej problematyce, jak i powiązanej z nimi praktyki zawodowej

[zob. Raport Autora]

10/14/11

3. Specjalizacja „Biblioteki publiczne w społeczeństwie wiedzy i informacji” –opis przedsięwzięcia

Σ Blok przedmiotów specjalizacyjnych:

- *Źródła wiedzy o regionie* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac. ; zal. na ocenę)
- *Instytucjonalne źródła wiedzy o regionie* (w. 15h. st. stac ., 5h. St. niestac.; zal.)
- *Aktywizacyjna rola biblioteki publicznej w środowisku lokalnym* (kw. 15h. st. stac., 5 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *Komunikacja w bibliotece* (kw. 15h. st. stac., 5 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *Funkcjonalny dostęp do zasobów biblioteki publicznej* (kw. 15h. st. stac., 5 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *Multimedia w bibliotece publicznej* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *Promocja książki i czytelnictwa* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *Biblioteka publiczna 2.0* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal. na ocenę)

- *Cyfryzacja i digitalizacja zasobów lokalnych* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *Technologie informacyjne dla grup wykluczonych* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *E-administracja* (w. 15 h. st. stac., 5 h. st. niestac; egzamin)
- *Praca z użytkownikiem w bibliotece publicznej* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal. na ocenę)
- *Animacja kulturalno-społeczna w środowisku lokalnym* (wy. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal.)
- *Wprowadzenie do biblioterapii* (kw. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal. na ocenę)

Σ Przedmioty fakultatywne powiązane ze specjalizacją:

- *Wprowadzenie do socjologii społeczności lokalnych* (w. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal.)

- *Zarządzanie zasobami ludzkimi w instytucjach kultury* (w. 30 h. st. stac., 10 h. st. niestac.; zal.)

- *Współczesny rynek książki* (w. 15 h. st. stac., 5 h. st. niestac.; zal.)

4. Seminarium magisterskie – Biblioteki publiczne w środowisku lokalnym

Σ Cele i założenia:

-zajęcia seminaryjne mają na celu pogłębienie wiedzy i umiejętności zdobytych w trakcie realizacji zajęć w ramach ścieżki/specjalizacji „Biblioteki publiczne w społeczeństwie wiedzy i informacji”, przedmiotów fakultatywnych i praktyki specjalizacyjnej oraz wyposażenie studentów w rudymenty pracy naukowej, które winny być spożytkowane w przygotowywanej pracy magisterskiej

- tematyka prac będzie koncentrowała się wokół zagadnień dotyczących bibliotekarstwa publicznego małych miejscowości, związanych zarówno z pragmatyką biblioteczną, jak i założeniami teoretycznymi

5. Praktyki zawodowe na studiach magisterskich

- opis obszaru działania

Σ Cele i założenia:

- praktyka ściśle powiązana jest ze specjalizacją „*Biblioteki publiczne w społeczeństwie wiedzy i informacji*”, jak również seminarium magisterskim poświęconym tej problematyce

- praktyka ma za zadanie umożliwić praktykantom rozwinięcie badań empirycznych związanych z przygotowywanymi na seminariach pracami magisterskimi, których zakres mieści się w problematyce efektywnego wykorzystywania i rozwijania wybranych narzędzi Web 2.0 przez małe biblioteki publiczne

- w ramach odbywanych praktyk studenci będą mieli możliwość poznania i praktycznego zastosowania wybranych narzędzi elektronicznych aplikacji (2.0), które w efektywny sposób usprawniają komunikację pomiędzy czytelnikami/użytkownikami biblioteki, a zatrudnionymi w niej bibliotekarzami

Wnioski i postulaty:

- Σ Udział w projekcie uświadomił potrzebę i konieczność aktualizacji oraz modernizacji kształcenia akademickiego w zakresie treści dotyczących małych bibliotek gminnych – celowe wydaje się utworzenie grupy samodzielnych, nowych przedmiotów opcjonalnych koncentrujących się na tej problematyce, z wyraźnym ukierunkowaniem na wskazanie specyfiki potrzeb lokalnych oraz metodyki pracy biblioteki publicznej.
- Σ Problematyka realizowana w ramach przedmiotu wdrożonego na studiach licencjackich okazała się na tyle interesującą, potrzebną i perspektywiczną dla kształcenia przyszłych adeptów zawodu bibliotekarza, że pozostawiono go w programie studiów.
- Σ Działania podjęte w związku z organizacją praktyk zawodowych zainicjowały merytoryczną dyskusję na temat form współpracy Instytutu z bibliotekami publicznymi i przyczyniły się do zacieśnienia partnerstwa z Wojewódzką Biblioteką Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie oraz placówkami jej podległymi w regionie.

- Σ Nawiązana współpraca uświadomiła potrzebę wprowadzenia szczegółowych rozwiązań odnośnie możliwości realizacji części zajęć warsztatowych w bibliotekach publicznych, odbywania w nich przez studentów praktyk zawodowych, wolontariatu i staży oraz potrzebę opracowania przez Instytut oferty szkoleń i kursów doskonalących dla bibliotekarzy.

- Σ Program praktyk zawodowych na studiach licencjackich w przeważającej części udało się zrealizować. Przeprowadzona ewaluacja wykazała trudności związane z wydzieleniem poszczególnych etapów praktyki w placówkach, wskazując konieczność bardziej elastycznego traktowania harmonogramu projektowanych działań. Wynika to ze specyfiki działalności małej biblioteki, w strukturze której nie są wyodrębnione poszczególne działy, np. udostępniania, czy opracowania, a jeden bibliotekarz wykonuje wiele czynności.

- Σ Projekt w znacznym stopniu przyczynił się do obalenia stereotypów dotyczących wizerunku i funkcjonowania małych bibliotek gminnych, kształtując ich obraz jako atrakcyjnego i satysfakcjonującego miejsca pracy dla przyszłych adeptów zawodu.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UMCS
pl. Marii Curie- Skłodowskiej 4
20-031 Lublin
tel./fax (81) 5375377

[http:// www.umcs.lublin.pl/ bin](http://www.umcs.lublin.pl/bin)